

Jankó Judit

Szimbolikusan értendő dolgok

Soós Nóra
kiállítása

Műcsarnok,
2021. II. 14-ig

Szürreális álomban élünk. A múzeumok zárva, pedig ugyanúgy tartható lenne bennük a social distance, mint mondjuk a plázákban. Nincsenek kiállítások, pláne megnyitók, de azt megtanultuk, hogy keskeny pályán járunk, hamar elindulhat a kommentfolyam arról, mi szükség a kultúrára, és mi a „rendes” munka. Valószínűleg nem élmény egy szeles, de napsütéses délelőttön belőgni az alkotóval a Műcsarnok üres termeibe és kiállítást nézni. Minden működik, videók futnak a képernyőkön, megy a fűtés – kellemes melegben, szépen beállított fényekben képeket nézünk Soós Nóra festőművésszel. A képek élménye egy szóban: ambivalencia. Vidám színek, súlyos témák, gyermeki rácsodálkozás és társadalmi szintű problémák. Dekorativitás és felzaklató tartalom. Hiperrealitás és egymásba tolt álomszerű síkok. Szembenézés és csukott szemű alakok.

A Műcsarnok komolyan veszi a Kunsthalle-szerepkört, igyekszik bemutatkozási lehetőséget biztosítani az alkotóknak, az *Egy terem-egy művész-egy kurátor* elnevezésű koncepció keretein belül eddig 35 művész friss munkáit állították ki. Ebben a sorozatban láthattuk – az első hét után sajnos csak virtuális tárlatvezetések – 2021. február 14-ig Soós Nóra legfrissebb munkáit (kurátor: Dekovics Dóra).

Nóra húszéves pályájának fontos pillanata ez – még ha most a körülmények miatt keserédesnek is érezheti –, olyan, mint a képei: messziről szép, részleteiben pedig ott a kemény valóság. Elvállalta, végigcsinálta a melót költözés és világjárvány közepette, majd mire elérkezett a megnyitó, beütött a második hullám és egy újabb karantén a múzeumbezárással. Mi ez, ha nem bukás? – jegyezte meg ironikusan a privát tárlatvezetésen, utalva a közönség hiányára. Nem, nem bukás, inkább szimbolikus. Mind kint, mind bent, mind fent, mind lent. Minden egyben van. És fontos, hogy megtörtént, hiszen ennek most kellett megtörténnie, amikor az életmű kiéretté válik.

Absturz/Zuhanás a kiállítás címe, és egyben az egyik fontos képe is. Ravasz német szó ez, hiszen bukást is jelent, és rögtön nagyon erős asszociációs mezőbe helyez minket. Soós Nóra szombathelyi, ott nőtt fel közel a német nyelvű határhoz, s ahogy a képein, úgy a címadásban is ott rejlik a gyerekkor szóhasználata. És nagyon is rendben van ez itt. Sokunknál visszatérő álommotívum a zuhanás a semmibe – mind a pszichológusok, mind az okkult

álomfejtők egyetértenek abban a primér magyarázatban, hogy az éber nappalok kontrollvesztett állapota bukkan fel így éjszaka a tudatalattinkból. Ezt most nem kell tovább magyarázni, egy teljes világ került kontrollvesztett állapotba; olyan, mintha mindannyian egymás álmában bókászánk. Soós Nóra világa önmagában is álomszerű,

SOÓS Nóra
AbsturZ
Zuhanás | Falling

↑
Kiállítási enteriőr,
AbsturZ/Zuhanás,
2021, Múcsarnok
Fotó: Berényi Zsuzsa

a nagy méretű vásznak elsősre szép színes, dekoratív munkák, de alaposabban megnézve nagyot ütnek. A tiszta színvilág, a képek frissessége és ritmusa arra készítenek, lépjek közelebb, majd még közelebb, hogy odahajolva újabb részleteket fedezzek fel, és már zuhanok is bele a kép világába. Később is olyan visszagondolni a képeire, mint amikor egy álmot szeretnénk felidézni, előbb az érzet érkezik, aztán a jelentés, a narratíva többrétegűsége, végül felbukkannak a motívumok.

Soós Nóra festészete reflektív történet, vizuális naplóját, szeizmográf, kordokumentum arról, amiben vagyunk. Sokszor beszélt már arról, mennyire fontos számára, hogy képeinek üzenete legyen, magukban hordozzák a kort, melyben élünk, ráadásul, ahogy ezek a képek festészetileg többrétegűek, ugyanúgy gondolatiságukban is számtalan szint felfedezhető bennük. Közös kollektív tudatalattinkból szól, s nagyon is illik hozzá a színes, popos látványvilág. Viszonylag egyszerűek a motívumok, köztük a régi sorozatokból átmentődött nagy szemű, számomra meglehetősen horrorisztikus hangulatot árasztó „kelj fel, Juliska”-babák vagy a 2008-as gazdasági válság óta velünk élő buborékfújó gyerekek, ahol a buborék egyszerre jeleníti meg a játék élvezetét, a középkori vanitasszimbólumot és az élethazugságok megfoghatatlanságát, illúzióink törékenységét. De beemelődött egy új, erre a sorozatra jellemző motívumrendszer: a környezeti katasztrófára, krízisre emlékeztető bombák, a különböző, repülésre alkalmas szerkezetek, közülük is a legegyszerűbb, iskolás korunk papírrepülője, melyről már az elengedése pillanatában tudjuk, hogy le fog zuhanni, mégis újra és újra reptetjük, és nagyon igyekszünk, hogy legalább a rövid repülés íve szebb legyen. Ezeknek a képeknek irányt, dinamikát ad a papírrepülő jelenléte, festészetileg pedig egy újabb réteget. Pluszcsavar a művek forgathatósága – a képek minden irányból működnek, a művész szándéka szerint így emeli be az absztrakt festészet szabadságát a műveibe.

A két méter átmérőjű, kör alakú, óriási festmény, a *Zeitgeist/Korszellem*, a tárlat másik fő darabja látszólag szép és erőteljes színekavalkád, ám az egésze rávetül egy nagy, fekete, halálfej arcú pillangó. Nem tud nem eszembe jutni a Radnóti-sor: „Nagy szárnyadat borítsd ránk, virrasztó éjji felleg.” Nóra képei egyébként is ilyenek, nézem, s azt veszem észre, hogy forog a föld körülöttem. Alatta, felet-

te, körülötte azok az eszközök, melyekkel az emberiség története során a levegőbe merészkedett, s persze ez a kép is zuhan. Az élet mégiscsak ilyen, burjánzó, szép, az ember pedig mindennel dacoló, lehetetlent akaró, égbe merészkedő, még akkor is, ha felettünk lebbentésre készen kitérte szárnyát a fekete pillangó.

Soós Nóra olyan alkotó, akinek művészetében ott rejlik az ősi női erő csakúgy, mint a világért, a gyerekekért való aggodalom. Mindenesetre a gyerekkor nem csak úgy jelenik meg képein, mint a sajátjára való utalás. Feltűnnek a saját gyerekei és más, maszkos kisgyerekek, akik most szerzik be azokat a traumákat, melyeket még senki nem fog fel, s melyekről 15-20 év múlva majd ők kezdenek el mesélni, festeni. Ha lesz még akkor Múcsarnok, festészet, világ.

Személyes kedvencem a *Poszt Fesztum – Levél Maria Lassnignak* című ars poetica-szerű festmény. Maria Lassnig 1979-ben, Soós Nóra születési évében festett híres művének, a *Woman Powernek* a parafrázisa, amelyen az osztrák festőnő mint egy óriási gólem vagy mint meztelen női King Kong gázol át Manhattan felhőkarcolóin. Lassnig születésének századik évfordulóján, 2019-ben festette meg Soós Nóra a maga változatát, amint egy Art feliratú pulóverben buborékot fúj a város felett. A katalógusban Mariához írt levele is olvasható, melyben érzéseiről mesél, miközben elképzeli, hogy ő is átgyalogol a városon: „Az összes elszünetelt másodpercem, percem, éveim, évtizedeim indulata, minden szenvedés, elnyomatás és megalázottság, lekezelés, amit festő nőként el kellett szenvednem az elmúlt húsz évben, ennek minden fájdalma és haragja ott tombolt bennem akkor, és nem volt többé, ami megállítson.” Nagyon aktuális kérdések ezek: a női létezés, a testünkhöz való viszony, a „mi lett volna ha...?”-kérdése, a meg nem élt életeink, megfelelési vágyaink. Egy alkotó most úgy érezheti, a körülmények megfosztották a párbeszéd lehetőségétől.

SOÓS Nóra:
Personal Protection III., 2020, olaj, vászon,
vegyes technika,
200×180 cm
Fotó: Berényi Zsuzsa
A művész jóvoltából
←